Výstavba kostola sv. Cyrila a Metoda v Adidovciach v rokoch 1930 - 1932

Dejiny kostola predchádzala v dedine zvonica, ktorá stála v strede obce a je zachytená na fotografii z roku 1905. Tu sa zvonilo umieračikom pri úmrtí farníka a na Veľkú noc sa posviacala páska, čiže veľkonočné jedlá.

Iniciátorom a jedným z realizátorov myšlienky postaviť v obci kostol bol Michal Huňora, narodený v roku 1867, ktorý v tom čase bol predsedom urbariátu. Ku konkrétnym krokom sa pristúpilo v roku 1928, kedy bola vypísaná súťaž na projekt nového kostola. Návrhy poslali stavitelia Deák z Trebišova, F. Vorza a Peter Benko z Humenného. Vyhral projekt F. Vorza (1928-1931), ten však bol trochu upravený.

Potom sa 8. februára 1930 zišla komisia, aby prejednala výstavbu nového kostola. Prítomný boli farár z Vyšného Hrušova Ľudovít Fagulya, Anton Adamkovič, gr. kat. farár v Zubnom, Alex Toronský, gr. kat. dekan v Humennom, a Dr. Štefan Hesék, farár v Udavskom a humenský dekan, a veriaci rímskokatolíci a gréckokatolíci.

Náklady na kostol sa vyčíslili na 130 - 140 tisíc korún. Za odpredaný dubový les majú získať 65 tisíc Kčs, a farníci majú zložiť 20 tisíc Kčs. Chýbala im čiastka 60 tisíc Kčs. Dúfajú v pomoc z Ameriky a dovoz materiálu si zabezpečia sami. Treba prepísať pozemok z obce na Cirkev. Dekan Toronský navrhol, aby kostol bol zasvätený Všetkým svätým, ktorý v gr. kat. kalendári pripadá na nedeľu po Zoslaní Ducha Svätého. Ale v Udavskom je odpust Najsv. Trojice, a farári potrebujú pomoc pri spovedaní, preto farár Fagulya navrhol patrocínium sv. Cyrila a Metoda, lebo v okolí nie je odpust. Po skončení porady komisia sa odobrala do školy a pred všetkými veriacimi uznesenie prečítala s čím všetci oduševnene súhlasili, že vybavia všetky náležitosti k výstavbe kostola, v čo najkratšom čase, aj prevod pozemku, aby sa mohlo čím skôr stavať. So stavbou sa začalo na začiatku roka 1930, o čom svedčí aj základný kameň na priečelí chrámu. Stavbu kostola riadil staviteľ Peter Benko. Finančne stavbu zabezpečoval urbariát, ale aj každá usadlosť v obci mala prispieť 500 Kčs. Nestačilo ani tento príjem, preto bola stanovená výška 150 Kčs na káblik pozemku (plošná miera 49 árov). Zbierky vykonali aj rodáci v Amerike.

V archívoch sa nachádza aj Žiadosť o verejnú zbierku na novostavbu kostola z 22. decembra 1930 pomocou troch zberných kníh na celom Slovensku. Krajinský úrad si z Biskupského úradu v Košiciach overuje či je potrebná skutočne zbierka, farníci majú povolenie od Biskupského úradu, či niet iných zdrojov ako je patronát, pôžička alebo

dary od farníkov.[1] Biskup Jozef Čársky túto zbierku na kostol odobril 7. januára 1931, nakoľko dôvodil, že na výstavbu kostola niet iných zdrojov. Ale pred tým si do 3. januára žiadal poslať od farára správu, ktorá mala obsahovať odpoveď na jednotlivé body žiadosti.[2]

Farár Ľ. Fagulya sa obrátil listom 17. júna 1931 na biskupa Jozefa Čárskeho a informuje ho, že v tých dňoch sa bude stavať hlavný oltár a potrebuje oltárny kameň. Ten dal postaviť Ján Huňora s manželkou Zuzanou z Ameriky. Ale ľud je chudobný a v obci je len 12 rímskokatolíckych rodín, preto žiada o pomoc zabezpečiť čo najlacnejšie kameň, a darovať bielu kazulu teda kňazský ornát kvôli patrocíniu kostola sv. Cyril a Metod, biely pluviál, kalich, albu, a rímsky omšový misál. Gréckokatolíci sa tiež na svojho biskupa obrátili do Prešova a už nejaké paramenty dostali. Na vnútorné zariadenie nemám žiadny fond, píše.[3] Čiže v tomto čase kostol bol vybudovaný a bolo potrebné ešte ho zariadiť paramentami a oltárom zvnútra.

Dňa 19. júna 1931 biskup odpísal: „Veľmi sa teším, že sa podarilo kostolík postaviť. Za všetku únavu a horlivosť vyslovujem Vašej Veľa dôstojnosti uznanie a pochvalu. Oltárny kameň momentálne nemáme, bude treba čakať až nové posvätím, čo bude asi do konca augusta, lebo sú teraz v robote u kamenára. O paramentá sa obráťte s prosbou na oltárny spolok v Košiciach. Adresovať treba na riaditeľa spolku Dp. Štefan Sebes, kaplán v Košiciach. Vyložte v prosbe, že je tam málo katolíkov, že sú chudobní a gréckokatolíci z Prešova už dostali rúcha“.[4]

Ale oltárny kameň bol kostolu predaný za 200 Kčs až o rok po 28. auguste 1932, kedy farár informuje biskupa, že posiela farníka Michala Piroščáka z Adidoviec, aby vyplatil požadovanú sumu a doniesol oltárny kameň.[5]

So žiadosťou o posviacku kostola sa obrátil farár na biskupa 28. júla 1931, kde sa pýta kto požehná kostol, keď dekan vdp. Štefan Hesék je chorí.[6] Biskup dal 31. júla fakultu posvätiť kostol dekanovi Štefanovi Hesékovi. Prípadne ak on nemôže vykonať posviacku, nech tak urobí vicedekan.[7]

---

[1] Krajinný úrad Bratislava, Rk. kat. a gr. kat. veriaci v Adidovciach, žiadosť o povolenie verejnej sbierky. Bratislava, zo dňa 22. 12. 1930, prot. č. 203.080/9/1930. Archív ABÚ č. 5481/1930.

[2] Odpoveď na žiadosť *Rk. kat. a gr. kat. veriaci v Adidovciach, žiadosť o povolenie verejnej sbierky.* Bratislava, zo dňa 22. 12. 1930. Archív ABÚ prot. č. 5481/1931.

[3] List farára Ľ. Fagulyu biskupovi J. Čárskému, zo dňa 17. júna 1931. Prot. č. 44/1931.

[4] *Adidovce, oltárny kameň, zadováženie cirkevného rúcha.* List biskupa J. Čárskeho farárovi Ľ. Fagulyovi zo dňa 19. júna 1931. Por. č. 3115/1931.

[5] List farára Ľ. Fagulyu biskupovi J. Čárskému, zo dňa 28. 8. 1932, Vyšný Hrušov, prot. č. 3144/1932. Archív ABÚ č. 6384/1932.

[6] Porov. List farára Ľ. Fagulyu biskupovi J. Čárskému, zo dňa 28. júla 1931, č. 56/1931. ABÚ Košice, prot. č. 3864/1931.

[7] Adidovce (Vyšný Hrušov) benedictio ecclesiae. List biskupa J. Čárskeho farárovi Ľ. Fagulyovi zo dňa 31. júla 1931. ABÚ Košice, prot. č. 3864/1931.

Predpokladáme, že kostol bol v najbližší sviatok posvätený vicedekanom a to 15. augusta 1931. Isto kostol požehnal pred 13. decembrom, lebo biskup píše vzhľadom na dlžobu, že kostol netrebalo posviacať.[8]

Pri stavbe boli aj problémy a vznikol spor. Farár vo veci sporu so staviteľom Petrom Benkom sa dištancuje od tohto prípadu, lebo zmluvu podpísali gazdovia so staviteľom a on nemá žiadne informácie o zmluve ani ju nepodpísal.[9] V súdnom spore, ktorý sa uskutočnil 28. decembra 1931 biskup volal na zodpovednosť tých, ktorí podpísali zmluvu. Nakoniec museli farníci staviteľovi Petrovi Benkovi doplatiť 5000 Kčs za stavbu kostola.

Boží zámer sa zrealizoval a kostol stal v obci po skoro štyristo rokoch, od prvej písomnej zmienky v roku 1543. V rokoch 1615 – 1640 Adidovce sa spomínajú ako obec, ktorá sa podieľala na zabezpečení Jezuitského kolégia v Humennom, kde pôsobil aj svätý Štefan Pongrác.

Už v roku 1787 tu žilo 12 kresťanských rodín a dve židovské, čiže 126 rímskokatolíkov a 80 gréckokatolíkov. Od roku 1950 až do roku 1968 kostol patril pravoslávnej Cirkvi. Po roku 1990 sa začalo s jeho generálnou opravou, ktorá bola zavŕšená slávnostnou posviackou arcibiskupmi obidvoch katolíckych obradov pred dvanástimi rokmi 24. októbra 2009.

Prajeme si, aby bol stále naplnený horlivými farníkmi a neustále v ňom sa dvíhali ruky k modlitbe ako kadidlový dym. Dom boží je stánkom medzi nami, obyvateľmi Adidoviec. A sám Boh prebýva v ňom. Preto kostol je stavba na tomto svete, ale čo sa týka jeho poslania, nie je z tohto sveta.

---

[8] List biskupa J. Čárskeho farárovi Ľ. Fagulyovi zo dňa 31. júla 1931. ABÚ Košice, prot. č. 3864/1931.

[8] *Žaloba Petra Benko proti Cirkvi.* List biskupa J. Čárskeho farárovi Ľ. Fagulyovi zo dňa 17. decembra 1931. ABÚ Košice, prot. č. 6384/1931.

[9] *Žaloba proti r. k. a gr. kat. cirkvi Petrom Benko.* List farára Ľ. Fagulyu biskupovi J. Čárskému, zo dňa 13. decembra 1931, č. 94/1931. ABÚ Košice, prot. č. 6670/1931.